

Nr 239.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från skyldighet att erlägga överuttagningsavgift för elektrisk kraft.

(2:a avd.)

I propositionen nr 301 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 15 oktober 1948, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad föredragande statsrådet anfört, medgiva befrielse från skyldighet att erlägga överuttagningsavgift för elektrisk kraft.

Enligt lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas, vilken lag jämlikt lagen den 2 april 1948 (nr 134) gäller till och med den 30 juni 1949, må, därest tillgång på elektrisk kraft ej förslår att tillgodose behovet därav, Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, statens bränslekommission meddela föreskrift om kraftens fördelning mellan förbrukarna samt om användningen i övrigt av tillgänglig kraft. Tillämpning av lagens bestämmelser är beroende av särskilt förordnande. I lagens 4 § stadgas, att förbrukare av elektrisk kraft, som uttager större myckenhet kraft än han enligt meddelad föreskrift äger uttaga, skall där Kungl. Maj:t så förordnar vara skyldig att för den myckenhet kraft, som uttages utöver den enligt föreskriften medgivna, erlägga förutom till kraftföretaget utgående avgift en särskild överuttagningsavgift. Denna avgift utgår enligt grunder, som Kungl. Maj:t bestämmer, och tillfaller kronan. Ägare eller innehavare av kraftföretag är jämlikt 5 § skyldig att enligt av bränslekommissionen meddelade bestämmelser uppbära och till kommissionen redovisa överuttagningsavgifter för elektrisk kraft som för mycket uttagits från företaget. Enligt 6 § skola bestämmelserna rörande elektrisk kraft äga motsvarande tillämpning beträffande gas.

Genom kungörelse den 12 december 1941 (nr 926) förordnade Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut, att vad i 2—6 §§ ifrågavarande lag stadgades tills vidare skulle äga tillämpning.

Med stöd av förenämnda lag utfärdade Kungl. Maj:t den 29 augusti 1947 kungörelse (nr 612) angående reglering av förbrukningen av elektrisk kraft. Enligt denna kungörelse äger bränslekommissionen att, i den mån så påkallas av bristande tillgång på elektrisk kraft, meddela föreskrifter angående *dels* fördelning av elektrisk kraft mellan förbrukare, *dels ock in-*

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1948. 6 saml. Nr 239.*

skränkning i rätten att använda elektrisk kraft för vissa angivna ändamål. Förbrukare av elektrisk kraft skall, därest han uttager större myckenhet kraft än han enligt meddelad föreskrift äger uttaga, vara skyldig att för överuttagning erlägga, förutom till kraftföretaget utgående avgift, sådan överuttagningsavgift som avses i 4 § förenämnda lag. Överuttagningsavgiften skall utgöra 75 öre per kilowattimme.

Bränslekommissionen beslöt därefter med stöd av det erhållna bemyndigandet, att elransonering under hösten 1947 skulle införas i hela landet med undantag för Gotland. Från ransoneringen undantogs vissa konsumenter.

Ransoneringen gällde hela vintern 1947/48. Genom beslut av bränslekommissionen upphävdes ransoneringen från och med den 1 april 1948 för storindustrien och från och med den 1 maj samma år för övriga konsumenter.

Inom bränslekommissionen har upprättats en den 2 oktober 1948 dagtecknad promemoria, av vilken framgår, att behandlingen av frågor rörande överuttagning av elektrisk kraft inom storindustrien slutförts utom i två fall, där vederbörande företag hos Kungl. Maj:t överklagat bränslekommissionens beslut. Överuttagningsavgifter ha inom storindustrien i övrigt erlagts av 23 företag med ett sammanlagt belopp av 80 167 kronor 50 öre.

I fråga om övriga konsumenter har bränslekommissionen ännu icke erhållit redovisning från samtliga kraftleverantörer. Kommissionen anser sig emellertid kunna uppskatta de av kraftleverantörerna debiterade överuttagningsavgifterna till sammanlagt i runt tal 1 000 000 kronor. Hos bränslekommissionen föreligga för närvarande ansökningar från ett antal konsumenter om befrielse från skyldigheten att erlägga påförda överuttagningsavgifter, varvid såsom skäl åberopats bristande ekonomiska möjligheter. Vidare förekomma fall, där åldringar och utlänningar kunna antagas icke ha förstått ransoneringsbestämmelserna. Bränslekommissionen anser, att den påförda överuttagningsavgiften i många fall skäligen bör jämkas eller, i undantagsfall, helt avskrivs.

Föredragande statsrådet har för egen del anfört huvudsakligen följande.

Genom de hos bränslekommissionen föreliggande framställningarna om befrielse från skyldigheten att betala överuttagningsavgifter aktualiserar spörsmålet om eventuellt efterskänkande av sådana avgifter. Bränslekommissionen har anfört, att i många fall sådana omständigheter föreligga, att befrielse från eller nedsättning av avgiften kan anses motiverad ur skälighetssynpunkt. Enligt hittills tillämpade grunder för avgörande av frågor om efterskänkande av kronans fordringar torde emellertid Kungl. Maj:t icke äga befogenhet att utan riksdagens medgivande avstå från kronans rätt i dylika fall. Då det måste anses angeläget att kunna lösa nu föreliggande spörsmål utan onödig tidsutdräkt, synes riksdagens medgivande till efterskänkande av kronans rätt i dessa fall böra inhämtas, utan att man avvaktar resultaten av mera vittsyftande utredningar angående formerna och förutsättningarna för avstående av kronans fordringar. Jag vill i detta

sammanhang erinra om, att 1947 års riksdag — med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 53 framlagda förslag — bemyndigat Kungl. Maj:t att medgiva befrielse från skyldighet att erlägga överuttagningsavgift för gas.

Därest riksdagen lämnar Kungl. Maj:t det nu ifrågasatta medgivandet, skulle det givetvis vara lämpligast att utan avseende å de olika skäl, som kunna åberopas för efterskänkande av kronans rätt, meddela bestämmelser om generell befrielse från skyldigheten att erlägga till betalning förfallen överuttagningsavgift, enär man härigenom skulle vinna ett förenklat administrativt tillvägagångssätt utan särskilda ansökningsförfaranden med därmed förenade ståndpunktstaganden från fall till fall. Emellertid är jag med hänsyn till att samma skäl skulle kunna åberopas för en generell eftergift även i andra fall av likartat slag icke beredd att förorda en dylik allmän befrielse från betalningsskyldigheten. Efterskänkande av kronans fordran för överuttagningsavgift för elektrisk kraft synes därför, liksom fallet var, då det gällde gasen, endast böra ifrågakomma efter särskild ansökning, där sådana omständigheter föreligga att en eftergift kan anses skälig.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag, får hemställa,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad föredragande statsrådet i statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 15 oktober 1948 anfört, medgiva befrielse från skyldighet att erlägga överuttagningsavgift för elektrisk kraft.

Stockholm den 11 november 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Larsson, Karl Andersson, Andrén, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Iwar Anderson, Berling, Johan Eric Ericson, Gustav Emil Andersson och fröken Osvald; samt

från a n d r a kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Törnkvist, Svensson i Grönvik, Ward, Malmborg i Skövde, Bergström, Falla, Andersson i Malmö, Rubbestad, Wallentheim, Staxäng och Petterson i Degerfors.
